

סדר השירזוכין שעשו בט"ו באב וביוהכ"פ

מקור מקראי שרק בנות ירושלים עושים סדר השמחה בט"ו באב וביוהכ"פ

בשיר השירים לחוד, לא היינו יודעים שיש להו לחול בכרמים קמ"ל. אבל צ"ב למה המשנה רק הביא הפסוק בשיר השירים ולא הביא גם הפסוק בשופטים להשלים המקור. וצע"ע בזה.

אולם יש בכל זה מקור שבנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים, אבל עדיין ליכא מקור שיוצאות בכלי לבן שאולין. הנה אפשר היה לומר שזה שיוצאות בכלי לבן שאולין אינו דבר עיקרי בסדר השמחה, ולכן לית לו מקור מקראי, רק זה שיוצאות וחולות הוא דבר עיקרי בסדר השמחה ויש לו מקור מקראי. אבל עיין בזה"ק ח"ב דף קלה ע"א דאיתא זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ותולעת שני, זהב, ברזא דיומא דראש השנה, דאיהו יומא דזהב, יומא דדינא, ושלטא ההוא סטרא, כמה דאת אמר (איוב ל"ז: כ"ב) מצפון זהב יאתה, וכסף, דא יום הכפורים, דמתלבנן חוביהון דישראל כתלגא, כמה דאת אמר (ישעיה א' י"ח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, וכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, ונחשת, יומי דקרבתין דחג, דאינון רתיכי דעמין עכו"ם, ואנון אקרון רזא דהרי נחשת, ובגין כך מתמעטין בכל יומא ואזלין, ותכלת, דא פסח, שולטנו דרזא דמהימנותא, רזא דגוונא תכלא, ובגין דהיא תכלא, לא שלטא עד דשציאת וקטילת כל בוכרי דמצראי, כמה דאת אמר ועבר ד' לנגף

תלויים בבנין המקדש. עכ"ל. הרי דס"ל דסיום הפסוק "ביום חתונתו וביום שמחת לבו" קאים על שני הימים שהוזכרו במשנה, יוהכ"פ וט"ו באב. לפ"ז נמצא שיש מקור בפסוק לסדר השמחה הנ"ל, שיש מקור בפסוק דבנות ירושלים "יוצאות" ביוהכ"פ ובט"ו באב.

אולם לפ"ז רק יש מקור שבנות ירושלים יוצאות, אבל לא מוזכר מה עושות כשיוצאות. אמנם הנה בסוף ספר שופטים כתיב "ויאמרו הנה חג ד' בשלו מימים ימימה אשר מצפונה לבית אל מזרחה השמש למסלה העלה מבית אל שכמה ומנגב ללבונה, ויצו את בני בנימין לאמור לכו וארבתם בכרמים, וראיתם והנה אם יצאו בנות שילו לחול במחלות ויצאתם מן הכרמים וחטפתם לכם איש אשתו מבנות שילו והלכתם ארץ בנימין". הרי מבואר שהיה חג אשר בו היו בנות שילה חולות בכרמים. ויש מזה מקור לסדר שמחה אשר בו בנות שילו חולות בכרמים. ולכאורה יש מזה מקור מקראי לסדר השמחה הנ"ל. ואפשר דבעינן לשני הפסוקים, דאי משום הפסוק בשופטים לחוד הו"א דכך נהגו, אבל אין ציווי לעשות כן, קמ"ל הפסוק בשיר השירים שאומר להדיא "צאינה", וכן הו"א דרק בשילו נהגו כן, קמ"ל הפסוק בשיר השירים דגם בציון יש לנהוג כן, וכן הו"א דרק פעם בשנה נהגו כן, קמ"ל הפסוק בשיר השירים שיש לנהוג כן ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ואי משום הפסוק

עיין במתני' בסוף מס' תענית דאיתא אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו כל הכלים טעונין טבילה ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים ומה היו אומרות בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל ואומר תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה וכן הוא אומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו ביום חתונתו זה מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו.

והנה לכאורה יש לומר דהלשון בסדר השמחה ד"בנות ירושלים יוצאות" מישך שייך ללשון הפסוק הנ"ל "צאינה וגו' בנות ציון". שו"ר בר"ן שם דאיתא וז"ל צאינה וראינה בנות ציון משמע שיוצאות וחולות. עכ"ל. והנה עי"ש במהרש"א דאיתא וז"ל גמ' וכה"א צאינה וראינה וגו' ביום חתונתו זה מתן תורה, פרש"י יוה"כ שנתנו בו לוחות אחרונות עי"ש, והוסיף הרע"ב וביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק שנתחנך ביוה"כ ע"כ, ולא ידענא חנוכו ביום הכפורים ולפי עינינו נראה דאחמשה עשר באב קאי שטעמי שמחתו אמרינן בגמ'

את מצרים, בגין כך כל גונון טבין בחלמא בר מן תכלא, וארגמן, דא שבועות, רזא דארגונוא, דתורה שבכתב דאיתיהבת ביה כלילא מתרין סטרין מימינא ומשמאלא, כמה דאת אמר מימינו אש דת למו, ודא איהו ארגמן, ותולעת שני, דא איהו ט"ו באב, דבנות ישראל הוו נפקי במאני מלת, כמה דאת אמר (איכה ד':ה') האמונים עלי תולע, עד הכא שית סטרין, מכאן ולהלאה רזא דעשרת ימי תשובה, ושש, ועזים, ועורות אילים מאדמים, ועורות תחשים, ועצי שטים, ושמן למאור, ובשמים לשמן המשחה ולקטורת הסמים, ואבני שוהם, ואבני מלואים, עד הכא תשעה לקבל תשעה יומין, ויום הכפורים אשלים לעשרה, ומכל אלן אנן נטלין תרומת ד' בכל זמנא וזמנא, בגין לאשראה עלן, בראש השנה אנן נטלין תרומת ד', ואיהו רזא דראש השנה דאתיא מסטרא דזהב, ביום הכפורים אנן נטלין לה, ואיהו יום הכפורים דירתא ברתא לאימא, בסכות אנן נטלין לה, ואיהו סוכה סוככת ואגינת עלן, וכתוב ביום השמיני עצרת תהיה לכם, ודא איהו תרומת ד', בפסחא אופי הכי אנן נטלין לה, ואיהו פסח, והא אוקימנא רזא דגוון תכלא, בשבועות אנן נטלין לה, ואיהו שתי הלחם וכו', ט"ו באב איהו קיימא בחדוה על בנות ישראל, כל שאר יומין אינון לתקונא דילה, ועל דא אשר תקחו מאתם כתיב. הרי מבואר בזוה"ק דכל סדר השמחה דט"ו באב נקרא על שם היציאה עם בגדים מיוחדים ("תולעת שני"), וא"כ בודאי משמע דיציאה עם בגדים מיוחדים הוי דבר עיקרי בסדר השמחה. אולם מבואר בזוה"ק שיש סמך מקראי גם להיציאה עם בגדים מיוחדים, דהרי כתיב באיכה "האומנים עלי תולע חבקו אשתות".

אבל יש להעיר, דאה"נ יש מקור בהאי קרא שקודם הצרות היו לובשים בגדים מיוחדים מתולעת שני, אבל מהו המקור שזה היה בט"ו באב כחלק מסדר מיוחד. וי"ל דעיין בכלבו סימן ס"ב שביאר המהות של הסדר השמחה וז"ל ויש תמיהן איך היה טוב המנהג הזה בעיני החכמים שיחטפו איש את אשתו וחס ושלום דומה כאילו היו בנות ישראל

הפקר, ואין זה תמה כי יש לדעת שכל מי שידו מגעת להשיא בתו לא היה שולחה שם שאם היתה קטנה מה תועיל חטיפתו הרי אינה מקודשת בלתי דעת אביה ואם היתה נערה או בוגרת אם חושש לזה לא ינחנה לצאת ואם יתירנה לצאת יזהירנה שלא להתקדש אלא בהגון בה, והדבר ידוע שאינה מתקדשת אלא לדעתה, אבל המנהג בשביל הבנות שאין יד אביהן משגת להשיאן, ואולי היו יושבות עד שתלבין ראשן אם לא על ידי המנהג הזה. עכ"ל. והנה הלשון "האומנים" לבגדים אינו הלשון הרגיל, דלכאורה הו"ל לכתוב איזה לשון אחר. ועיי"ש באיכה ברש"י דאיתא וז"ל האמונים עלי תולע על בגדי צבעונין, האמונים לשון ויהי אומן את הדסה. עכ"ל. והנה עיי"ש במגילת אסתר דכתיב "ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דדו כי אין לה אב ואם והנערה יפת תאר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת". ועיין במס' מגילה וברש"י שם שדרשו דמרדכי לקחה לבית, דהיינו לאשה (ולפ"ז מיושב למה הוזכר עוד פעם "במות אביה ואמה" אחרי שהוזכר "והנערה יפת תאר וטובת מראה"). וא"כ "אמן" שם היינו לקיחה לאשה במקום שאין לה אב ואם. ולפ"ז משמעות הפסוק באיכה היא שהתולע היה מגדל הנשים ללקיחת אשה במקום שאין לה אב ואם, וזהו סדר השמחה הנ"ל כפי שהסבירו הכלבו, דהנשים שלא היה באפשרותם על ידי אב ואם לינשא, סמכו על הבגדים המיוחדים. וא"ש.

[הנה כיון שיש סמך מהאי קרא לסדר השמחה א"כ לכאורה יש סמך דבזמן החורבן לא עושים סדר השמחה, דרך לפנים היו אומנים עלי תולע, אבל בזמן החורבן חבקו אשתות. והדברים מתאימים עם המבואר בעוד מקום במגילת איכה שבזמן החורבן אין עושים סדר השמחה, דבפ"א פ"ד שם כתיב "דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד כל שעריה שוממין כהניה נאנחים בתולתיה נוגות והיא מור לה", ועיי"ש בתרגום דאיתא בתולתהא ספדן על די פסקו למיפק בחמשא עשר יומין באב וביומא דכפוריא די הוא

בעסרא יומין בתשרי לחיגא בחינוגין אף איהי מריר לבא לחדא. ויש להוסיף דהנה ט"ו באב הוזכר בדיק שני פעמים במשניות תענית, חדא לעיל שם מבואר שהוא היום מיוחד לקרבן עצים, ושנית שעושים בו סדר השמחה הנ"ל. והנה מבואר במשנה בתענית שם וברמב"ם בפ"ו מהל' כלי המקדש שיש לקרבן עצים ייחוד מיוחד, דביום שמביאים קרבן עצים אין נשיאת כפים בנעילת שערים, ונראה לפי פשטות המשנה שם, ועיי"ש במאירי, דהיינו מחמת רוב השמחה והכבוד דהבאת קרבן עצים, דנשיאת כפים בנעילת שערים היא בהדי ימים שמאריכים בתפילה לבקש רחמים, ומחמת השמחה השמיטו ענין זה, לפ"ז יש לפרש הפסוק, ד"כל שעריה שוממין" ושוב אין נעילת שערים ושוב אין היכר בשעת נעילת שערים שאין נשי"כ מחמת השמחה, ולכך "כהניה נאנחים", ו"בתולתיה נוגות והיא מור לה" דשוב אין סדר השמחה עם הבתולות. ולפ"ז יש להסביר גם תחילת הפסוק "דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד", דעיי"ש בספר שופטים דכתיב "ויאמרו הנה חג ד' בשלו מימים ימימה אשר מצפונה לבית אל מזרחה השמש למסלה העלה מבית אל שכמה ומנגב ללבונה וגו' ויצו את בני בנימן לאמור לכו וארבתם בכרמים, וראיתם והנה אם יצאו בנות שילו לחול במחלות ויצאתם מן הכרמים וחטפתם לכם איש אשתו מבנות שילו והלכתם ארץ בנימן", הרי מאיזה סיבה יש הדגשה על הדרך להגיע להאי חג, וא"כ שפיר קאמר הקרא דדרכי ציון אבלות מבלי באים על הדרכים להאי חג שהיה בשילה ואח"כ בציון. ויש מכל זה עוד סמך מקרא לכל סדר השמחה.]

הנה כיון דילפינן כל פרטי סדר השמחה מהפסוקים הנ"ל, א"כ גם יש לילף דרך "בנות ציון" ו"בנות שילה" עושים האי סדר. ובאמת כן משמע במשנה בתענית הנ"ל, דרך בנות ירושלים עושים האי סדר. וא"ש.

הנה לפ"ז משמע דלא כולם עשו שידוכין באופן זה בזמן המקדש, רק הבנות שבמקום המשכן או המקדש עשו כן. וצ"ע בזה.

האם סדר השמחה בט"ו באב וביוהכ"פ

הוא בעצמותו משום שידוכין

והנה עיין ברש"י על המשנה דאיתא וז"ל במלך שלמה במלך שהשלום שלו, אמו כנסת ישראל. עכ"ל. והנה לפ"ז נמצא דהפסוק מיירי ב"ראיית" הקב"ה על ידי כנסת ישראל. והנה עיין לקמן בסוגיית

הני בנות ירושלים שיצאות, הרי להיפך, מבואר במשנה דהבחור רואה, וכלשון המשנה "בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה". וצ"ע.

הנה אם יש מקור בהאי קרא בשיר השירים לסדר השמחה, א"כ יש להעיר, דהרי בפסוק כתיב "צאינה וראינה", ובפשוטו י"ל דאם "צאינה" קאי על הני בנות, דגם "ראינה" קאי על הני בנות, אבל צ"ב, דמה "רואות"

פרט דמי שאין לו אשה היה נפנה לשם. ולפ"ז יש ליישב התמיהה הנ"ל, דכיון שמעיקרא לא היה נוהג הפרט דמי שאין לו אשה היה נפנה לשם, לכך מעיקרא הוצרכו ליארב בכרמים.

(אולי יש לומר דאחרי המעשה דפלגש בגבעה הוא שהוסיפו האי פרט דמי שאין לו אשה היה נפנה לשם, דעשו כן לדורות דומיא דמה שעשו שבט בנימין באותו דור.)

הנה עיין בענף הקודם שצדדנו שרק בנות ירושלים עשו האי סדר השמחה. והנה אם כל תועלת הסדר הוא משום שידוכין א"כ לא כל כך מובן למה יש בזה חילוק בין בנות ירושלים לבנות דעלמא. אבל אם עצם סדר השמחה הוא להורות על כנסת ישראל בבחינה הנ"ל, אז לכאורה יותר מובן למה זהו מיוחד לירושלים, דהא שם הוא עיקר מקום חיבור כנסת ישראל והקב"ה.

אולם יש להדגיש דאף אם עצם סדר השמחה הוא להורות על כנסת ישראל בבחינה הנ"ל, אין שידוכין דבר אחר לגמרי, אלא שידוכין הוא דומה להאי בחינה, דהקב"ה וכלל ישראל הם זוג כביכול כעין שידוך.

יהודיע בסוף מס' תענית דאיתא וז"ל עוד נראה לי בס"ד, דהצדיקים יש להם עם הקב"ה דין אשה ובעלה, וידוע מה שאמור הכתוב ירמיהו ל"א:כ"א "נקבה תסובב גבר", ולכך האשה נקראת חומה, ולכך יעשה דוגמה זו לצדיקים, לעשות להם מחול, לרמוז שהם דוגמת הנקבה אשר תסובב גבר, ולכך מראה להם לפי מראה הדמיון כאלו אור השכינה שהוא עומד באמצע, ובזה יתקיים הכתוב כי ברא ה' חדשה בארץ, נקבה תסובב גבר. עכ"ל.) ולפ"ז י"ל דזהו כוונת הקרא דצאינה וראינה הקב"ה באמצע העטרה, אלא שהיה שם גם עוד פרט, דמי שאין לו אשה היה נפנה לשם.

והנה בפסוקים בשופטים הנ"ל צו להם "וארבתם בכרמים", ותמוה למה הוצרכו לעשות כן, הרי מבואר במתני דהבנות אמרו להם "שא נא עניך וראה מה אתה בורר לך", ומוכח שהבנות ראו הבחורים והבחורים לא היו אורבים. אתמהא.

ולפי הנ"ל י"ל דמעיקרא היה חג ד' עם מחול בלי הפרט דמי שאין לו אשה היה נפנה לשם, רק עשו האי מחול דומיא דמחול הצדיקים לע"ל להורות על כנסת ישראל בבחינת עטרה וכנ"ל, ורק אח"כ הוסיפו האי

הגמ' על האי משנה (בדף לא ע"א) דאיתא בסיום הדברים אמר עולא ביראה אמר רבי אלעזר עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. הרי שהגמ' מיירי בציור "דמחול", והתם הצדיקים עושים מחול מסביב, והקב"ה באמצע, וכל המשתתפים במחול "רואים" הקב"ה באמצע, והיינו ממש דומיא להמחול שבפסוק בשיר השירים לפי רש"י, דכנסת ישראל עושים מחול ו"רואים" הקב"ה באמצע. אבל צ"ב, דהרי בהמחול שבמשנה הבנות ישראל אינם עושים מחול ורואים מה שבאמצע, אלא הם עושים מחול, והבחור שהוא חוץ מהמחול רואה הבנות. והנה צ"ב למה עשו הבנות מחול, למה לא רק יצאו כדי ליראות על ידי הבחורים לשידוך. ואפשר דמוכח דהבנות עשו מחול להורות על מחול כנסת ישראל בבחינת אמו סביב למלך שהשלוש שלו (כעין עטרה), ודוקא הבנות עשו כן משום שיש בזה יותר דמיון למחול כנסת ישראל סביב הקב"ה, דכנסת ישראל הם כמו הנקיבה כלפי הקב"ה כביכול. (עיין בבן

שמחת ט"ו באב

והתחלת שנה חדשה לאילנות

אלא דלפ"ז צ"ב למה רק אילנות הנטועות בט"ז אב הם משנה הבאה ולא אילנות הנטועות בט"ו באב. וי"ל דבעצם ט"ז באב מתחיל ההסתכלות לעתיד דהא ט"ו באב הוי הגמר של השבעה דט' באב ורק משום מקצת היום ככולו שמחים כבר בט"ו באב. עוד י"ל דיש התעוררות ביום זה להענין דנטיעת אילנות חדשות ואחרי האי התעוררות מתחיל השנה חדשה לנטיעת אילנות. וצ"ע בזה.

אולם לפכ"ז עדיין צ"ב למה עשו האי סדר גם ביוהכ"פ.

זרעים וירקות). וא"כ י"ל דביום זה מתחיל המהלך דעצים חדשים שעושים פירות, וזה נוגע בין לעצים ממש, דמיום זה ואילך העצים חשיבי עצים חדשים, וגם נוגע לאדם הדומה לעץ, דביום זה עשו סדר שמחת שידוכין שזהו התחלת המהלך של עשיית פירות ע"י נשואין.

[וזה מובן לפי הנתבאר לעיל דט"ו באב הוא יום המסמל בנין ביהמ"ק לע"ל, דחזינן דט"ו באב הוא יום המרוכז על מה יה' בעתיד, ולכן עושין שידוכין ביום זה דזהו המהלך לבנות לעתיד.]

הנה עיין בסוגיא בפ"ק דמס' ר"ה (בדף ט' ודף י') דמבואר דאילן הנטועה תוך מ"ד יום קודם ראש השנה חשיב אילן של השנה הבאה, ויש מזה נפק"מ בדיני שמייטה, דלכך אסור ליטע אילן תוך מ"ד יום קודם ר"ה של שנת השמיטה. עי' ברמב"ם בהל' שמיטות פ"ג הי"א.

וי"ל שיש קשר בין שידוכין להדין הנ"ל בדיני ערלה ושביעית. דזה מבואר בהרבה מקומות דמדמים אדם לעץ, והדמיון הזה נוגע בפרט להא ששניהם עושים פירות ולא מכלים ע"י לקיחת פירותיהם (משא"כ

גלין זה מוקדש

לע"נ האשה החשובה מרת **מאשא רחל** בת רבי **אליהו צבי** ע"ה
נלב"ע כ"ג מנחם אב תשפ"א לפ"ק

עמק הפרשה

הרה"ג ר' ראובן מלך שווארץ שליט"א

ולעבדו בכל לבבכם ונתתי מטר ארצכם וגו'

הנה מבואר בכ"מ דלועבדו בכל לבבכם, דהיינו עבודה שבלב, היינו תפילה. וא"כ היות והפסוק [בפרשה שני דקריאת שמע] מסמך "ולעבדו בכל לבבכם" ל"ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש", לכאורה מבואר דעיקר התפילה המדובר בפסוק היינו תפילה לגשמים בעתם.

לפ"ז יש מקור דכל התפילות המיוחדות המדוברות בכל אורך מסכת תענית הם מדאורייתא. ואין להקשות על הנ"ל דמגלן לדרוש האי סמיכות, דעיי"ש במס' תענית בדף ב ע"א דמפורש דשפיר דרשינן האי סמיכות.

הנה לפ"ז משמע דשאר תפילות אינן דאורייתא, וא"כ יש חילוק בין תפילה בימות הגשמים לתפילה בימות החמה, דבימות הגשמים הוא מדאורייתא ובימות החמה הוא מדרבנן.

ואף אם כוונת הגמ' הנ"ל לדרוש האי סמיכות אינה אלא אסמכתא, עדיין יש חילוק בין ימות הגשמים לימות החמה, דרק בימות הגשמים יש לתפילה חומר מיוחד שיש לו אסמכתא.

אבל יש להעיר דנחלקו הרמב"ם והרמב"ן מתי הוי תפילה מדאורייתא, דהרמב"ם סובר בכל יום, והרמב"ן סובר רק בעת צרה, וחזינן דשניהם אינם סוברים האי חילוק בין ימות הגשמים לימות החמה. וצ"ע בזה.

☆☆☆

דעת תורה

מנחם ראש הישיבה הגאון רבי דוד פיינשטיין שליט"א

כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם יהיה וגו' [י"א, כ"ד]

עיין בפירוש הרמב"ן כאן שפירש ענין הכתוב על דעת רבותינו, שכל מקום אשר ירצו לכבוש בארץ שנער וארץ אשור וזולתם, יהיה שלהם, והמצות כולן נוהגות בהם, כי הכל ארץ ישראל וכו', ע"ש.

והנה במשנה בעבודה זרה דף כ"א ע"א נחלקו תנאים אם כיבוש סוריא על ידי דוד - דהוי 'כיבוש יחיד' - שמיה כיבוש, או לא שמיה כיבוש.

ועיין בפירוש רש"י בגיטין דף ח' ע"ב שפירש החסרון בכיבוש דוד, שלא היו כל ישראל ביחד כדרך שהיו בכבוש יהושע שהיו כולם וכבשוה לצורך כל ישראל קודם חלוקה, אבל דוד לא כבש אלא לצורכו, ע"ש. ומבואר דלענין שיחשב הכיבוש 'כיבוש רבים' בעינן שיהא הכיבוש נעשה על ידי כל ישראל ולצורכם.

אולם הרמב"ם בפ"ה ממלכים ה"ו כתב, וזה לשונו - כל הארצות שכובשין ישראל במלך על פי בית דין, הרי זה 'כיבוש רבים', והרי היא כארץ ישראל שכבש יהושע לכל דבר, עכ"ל. והמבואר מדברי הרמב"ם דסגי במה דכבשה המלך על פי בית דין לשוויי 'כיבוש רבים', ואין צריך שיהא הכיבוש על ידי רוב ישראל דוקא.

וכן נראה ממה שכתב הרמב"ם בפ"א מתרומות ה"ג, וזה לשונו - הארצות שכבש דוד חוץ לארץ כנען, כגון ארם נהרים וארם צובה ואחלב וכיוצא בהן, אף על פי שמלך ישראל הוא, ועל פי בית דין הגדול הוא עושה, אינו כארץ ישראל לכל דבר, ולא כחוצה לארץ לכל דבר כגון בבל ומצרים, אלא יצאו מכלל חוצה לארץ, ולהיותן כארץ ישראל לא הגיעו. ומפני מה ירדו ממעלת ארץ ישראל, מפני שכבש אותם קודם שיכבוש כל ארץ ישראל, אלא נשאר בה משבעה עממים, ואילו תפס כל ארץ כנען לגבולותיה, ואחר כך כבש ארצות אחרות, היה כיבושו כולו כארץ ישראל לכל דבר, עכ"ל. ומדנקט הרמב"ם בלשונו שם - 'אף על פי שמלך ישראל היה, ועל פי בית דין הגדול הוא עושה', ולא הזכיר גם כן שכיבושו היה מדעת רוב ישראל, משמע דבאמת לא היה כיבושו מדעת רוב ישראל, אלא דמכל מקום חשיב כיבושו 'כיבוש רבים', לפי שמלך ישראל היה, ועל פי בית דין הגדול הוא עושה.

ויש לומר הביאור בזה, דהנה בחדושי א"א הגר"ז זצ"ל על הרמב"ם בפ"ה מסנהדרין ה"א כתב לבאר הדין דאין מעמידין כהן גדול אלא בית דין של שבעים ואחד, דאין זה משום דהעמדתו טעונה בית דין, ושיחול תורת 'בית דין' על מעשה זה, אלא דכיון דמינוי הכהן גדול הוי דבר השייך לכל ישראל, הוו להו הבית דין של ע"א הבעלים על זה, ועל כן צריכים הם להעמידו ולמנותו, דבהם הדבר תלוי, ע"ש.

ועל פי זה יש לומר, דהא דמהני כיבוש המלך על פי בית דין הגדול לשוויי 'כיבוש רבים', היינו משום דבדבר השייך לכל ישראל הוו להו הבית דין הגדול הבעלים על זה, ועל כן חשיבא דעת הבית דין הגדול כדעת כל ישראל, וחשיב הכיבוש הנעשה על פיהם כיבוש כל ישראל. וזהו שכתב הרמב"ם דכל שהכיבוש נעשה על ידי בית דין הגדול חשיב 'כיבוש רבים'.

אות לחופות
עימוד שהופך טקסט ליצירה
otf74041@gmail.com | 05276-74041

הפצה פרסום ושיווק ספרים
י. בלוי
עד הבית

לרכישה מוזלת של ספרי המחבר

במחלקת ההזמנות של י. בלוי
bloy.co.il • 054-856-40-33
bloyseforim@gmail.com

כמו"כ ניתנת האפשרות לקבל את הספרים בחינם
לכתלים, ישיבות ולבתי כנסיות ומדרשות

לפניות, הארות, ולהרשמה לקבלת הגיליון מידי שבוע במייל

ניתן לפנות בכתובת: emekhashavua@gmail.com
או להשאיר הודעה במספר: 516-581-3597 (001)
או בפקס: 1532-5326259
לתרומות והנצחות אפשר לפנות להנ"ל